

Sygn. akt II PK 281/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 29 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący,
uzasadnienie)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z powództwa M.L.

przeciwko P.H.N. Spółce Akcyjnej w W. poprzednio D. w W. Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 maja 2013 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W
z dnia 9 lutego 2012 r., sygn. akt [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2010 r. Sąd Rejonowy [...] w W. oddalił powództwo M.L. przeciwko D. w W. S.A. w W. (obecnie P.H.N. S.A. w W.) o ustalenie uprawnień do nieodpłatnego nabycia akcji. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Powód był zatrudniony w Przedsiębiorstwie O.C. D. w W. od 13 maja 1996 r. do 31 grudnia 2006 r. Pracodawca wypowiedział mu umowę o pracę, wskazując jako przyczynę wypowiedzenia posiadanie przez powoda uprawnień emerytalnych. Wyrokiem z dnia 20 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy [...] zasądził na rzecz powoda odszkodowanie za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę, przyjmując, że wskazana przez pracodawcę przyczyna wypowiedzenia nie może uzasadniać dokonanego mu wypowiedzenia, skoro istniała już w dacie zawierania przez strony umowy o pracę. Apelacja pracodawcy od powyższego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 maja 2008 r. W związku z rozpoczęciem procedury umożliwiającej nieodpłatne nabycie akcji Spółki, powód złożył w terminie oświadczenie o zamiarze nabycia akcji, jednakże nie został umieszczony na liście uprawnionych. Również w wyniku przeprowadzonego postępowania reklamacyjnego odmówiono umieszczenia powoda na liście uprawnionych z uwagi na niespełnienie przez niego przesłanki określonej w ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 216), polegającej na wymaganiu rozwiązania stosunku pracy wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn nie dotyczących pracowników. Przedsiębiorstwo Państwowe O.C. D. zostało wykreślone z KRS w dniu 1 sierpnia 2009 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1998 r., I PKN 198/98 (OSNAPiUS 1999 nr 13, poz. 426), uznał interes prawny powoda w określonym przez niego żądaniu, gdyż nie służyło mu w dacie wytoczenia powództwa roszczenie dalej idące. Powołując się na art. 2 ust. 5 (prawidłowo: art. 2 pkt 5) ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, Sąd pierwszej instancji wskazał, że „powód nie przeprowadził skutecznego dowodu na okoliczność przesłanek, o których mowa w powołanym przepisie”. W ocenie

tego Sądu, sam fakt uzyskania wyroku zasądającego odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę nie przesądza o tym, że to rozwiązanie nastąpiło z przyczyn nie dotyczących pracownika. W sprawie zakończonej zasądzeniem odszkodowania okoliczność ta nie podlegała badaniu Sądu, który uznał jedynie bezzasadność przyczyny wskazanej powodowi w wypowiedzeniu. Udowodnienie ewentualnego zaistnienia przesłanek z art. 2 ust. 5 (prawidłowo: art. 2 pkt 5) ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji obciążało powoda, który temu ciężarowi dowodu nie sprostał (art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Wyrokiem z dnia 9 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację powoda od powyższego wyroku.

Sąd drugiej instancji wskazał, że powód nie spełnił określonej w art. 2 ust. 5 pkt c (prawidłowo: art. 2 pkt 5 lit. c) ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przesłanki rozwiązania stosunku pracy wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn nie dotyczących pracowników. W stanie faktycznym sprawy nie można stwierdzić, że do rozwiązania stosunku pracy doszło na skutek przejścia powoda na emeryturę, gdyż uprawnienia emerytalne posiadał on już w momencie zawarcia umowy o pracę. Nie istniał zatem związek przyczynowy pomiędzy przejściem powoda na emeryturę a rozwiązaniem z nim stosunku pracy (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2001 r., I PKN 696/00). Powód nie wykazał również, że umowa o pracę została rozwiązana z przyczyn go nie dotyczących. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę pracodawca wskazał nabycie przez powoda prawa do emerytury. Nie było to zatem zwolnienie z przyczyn nie dotyczących pracownika. Przyczyna ta była co prawda bezzasadna, jednakże powód powinien był wykazać, że jego zwolnienie nastąpiło z przyczyn nie dotyczących pracownika, tj. z przyczyn ekonomicznych. Przyczyna wskazana w wypowiedzeniu powodowi umowy o pracę nie wchodzi w zakres przesłanek przewidzianych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji. Powołując się na Komentarz A. Chróścickiego do art. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (publ. LEX), Sąd drugiej instancji uznał, że art. 36 ust. 1 w związku z art. 2 ust. 5 (prawidłowo: art. 2 pkt 5) tej ustawy do kręgu uprawnionych zalicza obok emerytów i rencistów także „pracowników przedsiębiorstwa zwolnionych na skutek zmniejszenia zatrudnienia, z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami

organizacyjnymi, produkcyjnymi albo technologicznymi”. Uznanie za bezzasadną przyczyny wskazanej w wypowiedzeniu powodowi umowy o pracę nie przesądza, że ma on prawo do nabycia akcji pozwanej Spółki. Zasądzenie odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę nie oznacza automatycznie, że stosunek pracy powoda uległ rozwiązaniu z przyczyn leżących po stronie pracodawcy w rozumieniu art. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, zaś powód po uprawomocnieniu się wyroku zasądzającego odszkodowanie nie domagał się uzupełnienia treści wydanego mu przez pracodawcę świadectwa pracy o informację dotyczącą tego orzeczenia. W rezultacie powód nie wykazał, że został zwolniony z przyczyn go niedotyczących. Nawet jeżeli taka okoliczność miała miejsce, obowiązek jej udowodnienia spoczywał na powodzie stosownie do art. 6 k.c. (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2007 r., II CSK 332/07, LEX nr 623796).

Sąd drugiej instancji uznał nadto za niezasadny zarzut obrazy przez Sąd Rejonowy art. 328 § 2 k.p.c., wskazując, że uzasadnienie wyroku tego Sądu spełnia wszystkie wymagania wynikające z powołanego przepisu oraz wyjaśnia, z jakich przyczyn powództwo zostało oddalone i jakie okoliczności powinien był wykazać powód (miedzy innymi fakt, że rozwiązanie z nim umowy o pracę nastąpiło z przyczyn go niedotyczących), co pozwala na poddanie zaskarżonego apelacją orzeczenia kontroli instancyjnej.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 2 ust. 5 lit. c (prawidłowo: art. 2 pkt 5 lit. c) ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, przez błędną jego błędną wykładnię oraz niezastosowanie, w sytuacji gdy rozwiązanie stosunku pracy z powodem nastąpiło z przyczyn go niedotyczących; 2) art. 6 k.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez błędną jego interpretację i zastosowanie, w sytuacji gdy te okoliczności, których wykazanie było niezbędne do wydania wyroku w niniejszej sprawie, zostały przez powoda udowodnione; II. naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 w związku z art. 382 i art. 386 k.p.c. w ten sposób, że Sąd odwoławczy zaakceptował i nie dostrzegł naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. przez Sąd pierwszej instancji, podczas gdy uzasadnienie orzeczenia tego

Sądu nie spełniało podstawowych wymagań ujętych w wymienionym przepisie, co uniemożliwiało prawidłową kontrolę instancyjną.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona, aczkolwiek nie wszystkie podniesione w niej zarzuty mogą być uznane za zasadne.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 328 § 2 w związku z art. 382 i art. 386 k.p.c. Z uzasadnienia tego zarzutu wynika, że skarżącemu nie chodzi o obrazę art. 328 § 2 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji, ale o naruszenie tego przepisu przez Sąd Rejonowy, „czego nie dostrzegł, pomimo, że tak być powinno Sąd Okręgowy”. Tymczasem skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), a w związku z tym jej podstawy nie mogą stanowić zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego przez sąd pierwszej instancji. Niewątpliwie podstawę działania sądu odwoławczego stanowi przywołany przez skarżącego art. 382 k.p.c., jednakże nie jest to podstawa samodzielna. Sąd Najwyższy przyjmuje, że sąd drugiej instancji spełnia swą funkcję merytoryczną (rozpoznawczą) - w zależności od potrzeb oraz wniosków stron - posługując się różnymi instrumentami procesowymi i stosując, przez odesłanie ujęte w art. 391 k.p.c., różne przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (np. przepisy o rozprawie, o dowodach, o orzeczeniach itd.). Jeżeli więc przy stosowaniu tych przepisów sąd dopuści się uchybienia, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, strona może uczynić je podłożem podstawy kasacyjnej określonej w art. 398¹ § 1 pkt 2 k.p.c., wówczas jednak nie wystarcza wskazanie - jako naruszonego - ogólnego przepisu art. 382 k.p.c., lecz konieczne jest przytoczenie także tych konkretnych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, którym sąd drugiej instancji, rozpatrując apelację, uchybił. Tylko wyjątkowo, w sytuacji gdyby skarżący zdołał wykazać, że sąd drugiej

instancji pominął część „zebranego materiału”, a przy tym uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy i to wpływ istotny, przepis art. 382 k.p.c. mógłby stanowić samodzielną, usprawiedliwioną podstawę kasacyjną z art. 398¹ § 1 pkt 2 k.p.c. (por. np. wyrok z dnia 5 października 2012 r., IV CSK 89/12, LEX nr 1275008 i powołane w nim orzeczenia). Takiego materiału skarżący nie wskazuje, powołując się wyłącznie na „nieprawidłowe rozstrzygnięcie przez Sąd drugiej instancji zarzutu apelacyjnego, wskazującego na niedochowanie przez Sąd Rejonowy wymogów wynikających z art. 328 § 2 k.p.c.” oraz brak rozważenia, czy Sąd pierwszej instancji „dokonał prawidłowej analizy i wykładni przepisów”. Tymczasem art. 382 k.p.c. dotyczy podstawy faktycznej wyroku i nie obejmuje oceny przez sąd odwoławczy zarzutów apelacyjnych we wskazanym przez skarżącego zakresie. Celem postępowania apelacyjnego jest orzekanie co do *meritum* przez sąd odwoławczy, a nie ograniczanie się do sprawdzania zasadności zaskarżonego wyroku sądu pierwszej instancji. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w art. 386 § 1, 2 i 4 k.p.c., na podstawie których należy wnioskować, że sąd drugiej instancji może w pełnym zakresie orzekać reformatoryjnie, chyba że postępowanie przed sądem pierwszej instancji dotknięte było nieważnością lub sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, albo wydanie wyroku co do istoty sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Takich zarzutów skarżący nie formułuje.

Trafny jest natomiast zarzut błędnej wykładni przez Sąd drugiej instancji art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, a w konsekwencji niezastosowania art. 36 tej ustawy, na co skarżący wskazuje w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych oraz zarzut naruszenia art. 6 k.c., przez obciążenie powoda obowiązkiem wykazania, że rozwiązanie z nim stosunku pracy nastąpiło z przyczyn ekonomicznych.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji prawo do nieodpłatnego nabycia akcji przysługuje uprawnionym pracownikom. Uprawnionymi pracownikami w rozumieniu ustawy są, między innymi, osoby posiadające wymagany okres zatrudnienia, w przypadku których rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn nie dotyczących pracowników - art. 2 pkt 5 lit. c. Sąd drugiej instancji uznał, że rozwiązanie stosunku

pracy ze skarżącym nie nastąpiło wskutek jego przejścia na emeryturę, gdyż uprawnienia emerytalne posiadał on już w dacie zawierania umowy o pracę ze stroną pozwaną. Pomędzy tymi zdarzeniami nie zachodził zatem związek przyczynowy. Oceny tej skarżący nie podważa, kwestionuje natomiast utożsamienie przez Sąd odwoławczy rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika z rozwiązaniem tego stosunku z dotyczącymi pracodawcy przyczynami ekonomicznymi.

Przepis art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji w swoim pierwotnym brzmieniu za uprawnionych pracowników uznawał osoby, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm., dalej: „ustawa o zwolnieniach grupowych z 1989 r.”). Ustawa ta już w swoim tytule odnosiła się do przyczyn leżących po stronie pracodawcy (dotyczących pracodawcy), uznając za nie w art. 1 ust. 1 przyczyny ekonomiczne, organizacyjne, produkcyjne lub technologiczne. Niewątpliwie rozwiązanie stosunku pracy wskutek przejścia pracownika na emeryturę lub rentę nie należało do katalogu przyczyn objętych działaniem ustawy o zwolnieniach grupowych z 1989 r. W okresie obowiązywania art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji w pierwotnym brzmieniu w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że ustawodawca, wiążąc uprawnienie do akcji z przyczyną rozwiązania stosunku pracy, uznał za cechę istotną rozwiązanie tego stosunku z dwóch przyczyn niezależnych od pracownika - dotyczących pracodawcy lub z powodu przejścia na emeryturę lub rentę, w odróżnieniu od rozwiązania stosunku pracy z innych przyczyn - z reguły dotyczących pracownika (por. uzasadnienie wyroku z dnia 16 listopada 2001 r., I PKN 696/00, OSNAPiUS 2003 nr 20, poz. 486). Również Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 czerwca 2003 r., K 16/02 (OTK-A 2003 nr 6, poz. 52) stwierdził, że wspólną cechą wyróżniającą kategorię osób określonych w art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji stanowił fakt, że ustanie stosunku pracy trwale łączącego te osoby z pracodawcą nie wynikało z wyłącznie własnej woli pracowników, ale następowało w związku z

uzyskaniem uprawnień emerytalno-rentowych bądź z przyczyn leżących li tylko po stronie pracodawcy.

Z dniem 1 stycznia 2004 r. ustawa o zwolnieniach grupowych z 1989 r. została uchylona przez obecnie obowiązującą ustawę z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm., dalej: „ustawa o zwolnieniach grupowych z 2003 r.”). Z tym dniem uległ również zmianie art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, uzyskując aktualne brzmienie. W rezultacie uzależnienie uznania pracownika za uprawnionego do nieodpłatnego nabycia akcji od rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy zostało od dnia 1 stycznia 2004 r. zastąpione wymaganie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, którym to pojęciem posługuje się ustawa o zwolnieniach grupowych z 2003 r. Jednocześnie zachowane zostało rozdzielenie rozwiązania stosunku pracy z tych przyczyn od rozwiązania stosunku pracy wskutek przejścia pracownika na emeryturę lub rentę, co - zgodnie z zasadą racjonalnego ustawodawcy - uzasadnia przyjęcie, że w rozumieniu art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji są to odrębne przyczyny ustania stosunku pracy, niezależnie od pojmowania (niejednolitego) ich charakteru na gruncie przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r. w kontekście prawa do odprawy pieniężnej (por. w tym ostatnim zakresie wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2008 r., II PK 119/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 39 i z dnia 6 lipca 2011 r., II PK 51/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 219).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że ustawa o zwolnieniach grupowych z 2003 r. opiera się na założeniach znacząco różniących się od założeń swej poprzedniczki. Już tylko z jej tytułu wynika, że stosowanie ustawy jest obecnie przewidziane w przypadku rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika, a nie jak poprzednio - z przyczyn dotyczących pracodawcy. Niewątpliwie aktualna formuła, jakiej użyto w tytule ustawy i jej przepisach, jest znacznie szersza od wymienionych w unormowaniach uchylonego aktu przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych czy technologicznych. Zastosowanie ustawy z 2003 r. ma zatem miejsce również wtedy, gdy do rozwiązania stosunku pracy dochodzi z przyczyn niedotyczących ani pracownika, ani pracodawcy. Ma to

konsekwencje procesowe, gdyż pracownika dochodzącego świadczeń przewidzianych ustawą obciąża dowód, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyn jego nie dotyczących, nie musi on natomiast wykazywać, że były to przyczyny leżące po stronie pracodawcy (por. wyroki z dnia 20 listopada 2008 r., III UK 57/08, LEX nr 1102538; z dnia 24 marca 2011 r., I PK 185/10, LEX nr 1119478 oraz powołany wyżej - z dnia 6 lipca 2011 r., II PK 51/11). Przenosząc te poglądy na grunt użytego w art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji pojęcia „rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników” należy stwierdzić, że trafnie skarżący zarzuca, iż wskutek błędnej wykładni tego przepisu Sąd drugiej instancji utożsamił nie dotyczące pracownika przyczyny rozwiązania stosunku pracy z przyczynami dotyczącymi pracodawcy, o jakich art. 2 pkt 5 lit. c stanowił przed jego zmianą dokonaną z dniem 1 stycznia 2004 r., nieprawidłowo obciążając skarżącego obowiązkiem ich wykazania (art. 6 k.c.) w sytuacji, gdy to nie z tych okoliczności wywodzi on swoje uprawnienie do akcji.

Z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia wynika, że jako przyczynę rozwiązania ze skarżącym stosunku pracy pracodawca wskazał nabycie prawa do emerytury, która to przyczyna została uznana za bezzasadną orzeczeniem sądu pracy z uwagi na to, iż uprawnienia emerytalne powód posiadał już w dacie zawierania umowy o pracę. W ocenie Sądu drugiej instancji, tak sformułowana przyczyna nie jest przyczyną nie dotyczącą pracownika i „nie wchodzi w zakres przesłanek przewidzianych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw”. Pogląd ten nie jest trafny. Rację ma Sąd drugiej instancji, że zasądzenie na rzecz zwalnianego pracownika odszkodowania z tytułu bezzasadnego wypowiedzenia umowy o pracę nie jest równoznaczne z uznaniem, iż do rozwiązania stosunku pracy doszło z przyczyn nie dotyczących tego pracownika. Można również podzielić pogląd Sądu odwoławczego, że rozwiązanie stosunku pracy z uwagi na wcześniejsze posiadanie przez pracownika uprawnień emerytalnych nie stanowi rozwiązania stosunku pracy wskutek przejścia pracownika na emeryturę w rozumieniu art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, gdyż nie występuje w takim wypadku konieczny związek przyczynowy i czasowy między tymi zdarzeniami (por. uzasadnienie powołanego wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2001 r., I PKN 696/00). Błędna jest

natomiast ocena Sądu odwoławczego, że wskazanie przez pracodawcę jako przyczyny wypowiedzenia nabycia przez pracownika prawa do emerytury nie stanowi niedotyczącej pracownika przyczyny rozwiązania stosunku pracy w rozumieniu art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, w sytuacji gdy przyczyna ta została następnie uznana orzeczeniem sądu pracy za bezzasadną z uwagi na wcześniejsze posiadanie przez pracownika uprawnień emerytalnych, jak miało to miejsce w sprawie, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna. Posiadanie przez pracownika uprawnień emerytalnych nie jest okolicznością dotyczącą pracodawcy, ale również nie leży po stronie pracownika, gdyż stanowi jedynie konsekwencję określonych uregulowań ustawowych. Jest to zatem okoliczność obiektywna, niezależna od pracownika, niewynikająca z jego woli, niezwiązana ani z wykonywaniem lub zdolnością do wykonywania przez niego obowiązków pracowniczych, ani z jego osobą.

Podobnie w powołanym wyżej wyroku z dnia 8 stycznia 2008 r., II PK 119/07, zapadłym na gruncie przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r., Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że spełnienie warunków do uzyskania świadczeń emerytalnych, wskazane jako przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę, nie należy do przyczyn dotyczących pracownika w rozumieniu przepisów tej ustawy. W motywach tego orzeczenia wskazano, że do zastosowania przepisów powołanej ustawy wystarczające jest, aby przyczyny rozwiązania stosunku pracy nie dotyczyły pracowników, nie muszą one natomiast leżeć po stronie pracodawcy. Regulacja ustawowa pozwalająca na skorzystanie z uprawnień emerytalnych nie jest okolicznością leżącą po stronie pracownika, gdyż nie odnosi się ani do wykonywania przez niego obowiązków pracowniczych, ani do jego osoby. Jest to okoliczność dotycząca uregulowań ustawowych. Natomiast realizowana przez pracodawcę polityka kadrowa uzasadniająca rozwiązanie stosunków pracy z pracownikami, którzy spełnili warunki do nabycia świadczeń emerytalnych stanowi przyczynę dotyczącą pracodawcy, a nie pracownika. Odmienne zagadnienie to rozstrzygnął Sąd Najwyższy w przywołanym wyżej wyroku z dnia 6 lipca 2011 r., II PK 51/11, zapadłym w stanie faktycznym, w którym pracownik już wcześniej posiadał uprawnienia emerytalne. Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że w takiej sytuacji rozwiązanie stosunku pracy z powodu przejścia na

emeryturę nie jest równoznaczne z rozwiązaniem tego stosunku z przyczyn niedotyczących pracownika, uprawniającym do odprawy pieniężnej na podstawie przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r. W uzasadnieniu tego wyroku podniesiono, że jeżeli przyjmuje się alternatywę rozłączną w podziale na przyczyny dotyczące i niedotyczące pracownika, to nie wystarczy ustalić pozytywnie lub negatywnie, że przyczyna rozwiązania stosunku pracy dotyczyła pracownika, gdyż w zakresie przesłanek do odprawy pieniężnej wymaga się wyłączności przyczyn niedotyczących pracownika. Przyczyny niedotyczące pracownika to przyczyny leżące po stronie pracodawcy i inne obiektywne przyczyny, które nie leżą po stronie pracodawcy, ale również nie leżą po stronie pracownika, a jednak stanowią wyłączną przyczynę rozwiązania stosunku pracy jako niedotyczącą pracownika. Cel ustawy wskazuje, iż przyczyną niedotyczącą pracownika w rozumieniu jej art. 10 ust. 1 nie jest przejście na emeryturę. W przeciwnym razie należałoby niezasadnie stwierdzić, że odprawa pieniężna (tzw. ekonomiczna) przysługuje wszystkim pracownikom, których umowy o pracę ulegają rozwiązaniu z powodu przejścia na emeryturę.

Należy zauważyć, że po pierwsze - pogląd zaprezentowany w ostatnim z powołanych wyroków został wyrażony na tle art. 10 ust. 1 w związku z art. 8 ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r. w odniesieniu do odprawy pieniężnej, nabycie prawa do której warunkowane jest wyłączeniem przyczyny rozwiązania stosunku pracy, którego to wymagania nie zawiera art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, a po drugie - został on oparty na wykładni celowościowej przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r., pozwalającej na sformułowanie wniosku, że celem tej ustawy nie było ustanowienie prawa do przewidzianej w niej odprawy pieniężnej (ekonomicznej) dla pracowników przechodzących na emeryturę i uprawnionych z tego tytułu do odprawy emerytalnej. Już z tego względu wykładni tej nie można wprost przenosić na pojęcie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w rozumieniu art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji. Cel tej ustawy jest bowiem całkowicie inny niż, między innymi, zapewnienie pracownikowi rekompensowania utraty zatrudnienia, jaki niewątpliwie realizuje odprawa pieniężna przewidziana w ustawie o zwolnieniach grupowych. Mianowicie, celem

ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji była „sprawna zmiana statusu prawnego jednostek gospodarczych, polegająca na zastąpieniu własności państwowej własnością prywatną, pozwalającą na bardziej efektywne wykorzystanie zasobów majątkowych i zarządzanie nimi” w powiązaniu z nadaniem prawa do nieodpłatnego nabycia akcji osobom posiadającym „pewną cechę wspólną, jaką były osobiste i trwałe relacje z prywatyzowanym przedsiębiorstwem”. Preferencyjne zasady nabywania akcji przez pracowników zostały zatem wprowadzone nie jako forma rekompensaty za wkład pracy, udział w uprzednim wytworzeniu majątku prywatyzowanych przedsiębiorstw lub element dodatkowego wynagrodzenia za pracę, ale służyły jako „zachęta dla załóg, sprzyjająca przyspieszeniu prywatyzacji i zniwelowaniu oporu załóg pracowniczych” (por. uzasadnienie powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 czerwca 2003 r., K 16/02). Te odmienności celów i uregulowań prawnych obydwu ustaw pozwalają na uznanie, że rozwiązanie umowy o pracę z powodu posiadania przez pracownika uprawnień emerytalnych może stanowić rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika w rozumieniu art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, nawet przy przyjęciu, iż rozwiązanie stosunku pracy z powodu tak określonej przyczyny nie jest jego rozwiązaniem wyłącznie z przyczyny niedotyczącej pracownika w rozumieniu art. 10 ust. 1 w związku z art. 8 ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r. Nie ma przy tym żadnego racjonalnego uzasadnienia dla różnicowania sytuacji pracowników w zakresie uprawnienia do nieodpłatnego nabycia akcji w zależności od tego, czy rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyn niedotyczących pracowników w ramach zwolnień grupowych, gdzie posiadanie uprawnień emerytalnych może stanowić kryterium doboru pracowników do zwolnienia, czy też w ramach zwolnień indywidualnych, w przypadku których dla zastosowania przepisów ustawy o zwolnieniach grupowych z 2003 r. konieczna jest wyłączność niedotyczącej pracownika przyczyny rozwiązania stosunku pracy. Do tej wyłączności art. 2 pkt 5 lit. c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji nie odwołuje się ani obecnie, ani w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2004 r., kiedy odsyłał tylko do przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych z 1989 r.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.